

Projecttitel: Inbedding van "burgeroverleg" en "deliberatieve democratie" voor duurzame ontwikkeling in de officiële curricula van beroepsonderwijs en -opleiding (GreenVETers).

Projectnummer: 2021-2-NL01-KA220-VET-000048185

Kernboodschappen van de "Pedagogische gids: Burgerbetrokkenheid en overlegdemocratie voor klimaatactie in beroepsonderwijs en -opleiding".

Dit document is een synthese van een open access publicatie die dient als pedagogische gids, met als titel "Citizen Engagement and Deliberative Democracy for Climate Action in Vocational Education and Training (VET)".

Het doel van deze gids is

- beroepsopleiders helpen begrijpen hoe klimaatactie kan worden geoperationaliseerd via burgeroverleg en beginselen van deliberatieve democratie, en
- concrete voorbeelden geven aan docenten in beroepsonderwijs en -opleiding over hoe zij burgerwetenschap kunnen toepassen als brug tussen burgerbetrokkenheid en overleg voor klimaatactie.

De volledige versie van de gids is beschikbaar op de officiële website van [GreenVETers](#).

Web2Learn
Open. social learning

Gelieve te citeren als : Oikonomou, S. & Zourou, K. (2022), Pedagogische gids "Citizen Engagement and Deliberative Democracy for Climate Action in VET". GreenVETers consortium. Open access beschikbaar op <https://zenodo.org/record/7198511#.Y052r3ZBy3C>

Inleiding

Dit document is een synthese van de pedagogische gids "Citizen Engagement and Deliberative Democracy for Climate Action in Vocational Education and Training (VET)" voor het GreenVETers-project ("Embedding 'citizen deliberation' and 'deliberative democracy' for sustainable development into the official VET curricula"). De volledige versie van de gids is in het Engels beschikbaar op de officiële website van [GreenVETers](#).

De pedagogische gids bestaat uit 6 eenheden, namelijk:

1. Pedagogische benaderingen voor het gebruik van citizen deliberation (CD) in de context van de Green Deal voor beroepsopleidingen.
2. Deliberatieve democratie: belemmeringen en mogelijkheden voor invoering in de sector beroepsonderwijs en -opleiding.
3. Radicale klimaatactie: inzicht in motivaties, bestrijding van radicalisering.
4. Democratie in de praktijk: hoe democratische beginselen van argumentatie kunnen worden toegepast bij "verhitte" discussiethema's en als hefboom voor de sector beroepsonderwijs en -opleiding.
5. Inzicht in de landbouwsector in beroepsonderwijs en -opleiding.
6. Citizen Science in scholen voor beroepsonderwijs en -opleiding als brug tussen burgerbetrokkenheid, overlegdemocratie en actief leren in onderwijscontexten.

Hieronder volgt een samenvatting van elk van de zes eenheden.

Bredere context en doelstelling van de publicatie

Nu de wereld de gevolgen ondervindt van de door de mens veroorzaakte klimaatverandering, is de noodzaak om alle sociale actoren en burgers te betrekken bij collectieve inspanningen om de gevolgen daarvan te verzachten, een van de belangrijkste prioriteiten op de openbare agenda's ter zake. De opkomst van klimaat- en milieubewegingen die verschillende acties voeren om het bewustzijn te vergroten en een krachtiger klimaatbeleid te eisen, is een uiting van de toenemende bereidheid van burgers om deel te nemen aan het publieke debat en het overheidsbeleid vorm te geven. Er wordt echter geconstateerd dat niet alle burgers de mogelijkheid hebben om betrokken te raken bij en invloed uit te oefenen op deze acties, terwijl de bewegingen vaak een radicaler standpunt innemen ten aanzien van democratische praktijken en waarden.

Daarom richt het GreenVETers-project zich op de beroepsopleidingssector, zijn docenten en studenten, met als doel de betrokkenheid van deze sector bij klimaatactie te vergroten door middel van burgeroverleg, burgerwetenschap en beginselen van deliberatieve democratie. Op die manier wil het project geïnformeerde argumentatie en de uitwisseling van ideeën en kennis over klimaatgerelateerde kwesties tussen studenten van beroepsonderwijs en -opleiding in de landbouw- en ingenieurssector aanmoedigen, en zo bijdragen tot een grotere betrokkenheid van burgers bij klimaatactie in de beroepsopleidingssector.

In deze synthese wordt elke eenheid van de gids hierna in zeer beknopte vorm gepresenteerd.

1. Pedagogische benaderingen voor het gebruik van burgerberaadslaging (CD) in de context van de Green Deal voor specifieke cursussen in beroepsonderwijs en -opleiding

Effectief omgaan met klimaatverandering is een veeleisende taak, aangezien de wereldeconomieën nieuwe oplossingen moeten aannemen en transformatieve veranderingen moeten toepassen om de gevolgen van de deregulering van het klimaat tot een minimum te beperken. Op EU-niveau omvat de Europese Green Deal, die eind 2019 is

ingevoerd, hervormingen en nieuwe doelstellingen voor de sectoren landbouw en energie, die het meest bijdragen aan de klimaatverandering. Om dit beleid te verwezenlijken, is het van fundamenteel belang om milieueducatie en onderwijs in duurzaamheidsvaardigheden (zie GreenComp, Europese Commissie, 2022) op te nemen in de curricula van beroepsonderwijs en -opleiding, zodat milieubewuste en bekwame toekomstige burgers ontstaan. Aangezien klimaatactie ook publieke discussies en dialoog met zich meebrengt die het beleid op dit gebied vormgeven, zal de integratie van burgeroverleg voor klimaatactie in beroepsonderwijs en -opleiding bovendien de sociale participatie en de betrokkenheid van studenten bij democratische processen en politiek vergroten.

2. Overlegdemocratie: belemmeringen en kansen voor invoering in de sector beroepsonderwijs en -opleiding

In de afgelopen decennia is wereldwijd een toename waargenomen van praktijken en evenementen op het gebied van deliberatieve democratie, zoals burgervergaderingen en burgerjury's (OESO, 2020). De deelname aan deze processen vereist goed geïnformeerde burgers die in staat zijn kritisch na te denken over ideeën en oplossingen die tijdens de deliberatie naar voren worden gebracht en deze te beoordelen. De gids benadrukt dat er een gebrek is aan praktijken en processen op het gebied van deliberatieve democratie in de curricula van beroepsonderwijs en -opleiding vanwege twee belangrijke belemmeringen. Het eerste obstakel verwijst naar de gestandaardiseerde en op arbeidsvaardigheden gerichte programma's van de sector, en het tweede wijst op sociale vooroordelen en publieke percepties over studenten in beroepsonderwijs en -opleiding en hun rol in de samenleving. Ondanks deze negatieve achtergrond signaleren de auteurs van de gids mogelijkheden om burgerparticipatie in beroepsonderwijs en -opleiding te integreren via bestaande cursussen over klimaatverandering en duurzaamheid, terwijl de opleiding van docenten in beroepsonderwijs en -opleiding over hoe zij deliberatie in hun cursussen kunnen opnemen, de bijdrage van beroepsonderwijs en -opleiding aan klimaatactie verder kan versterken.

3. Radicale klimaatactie: inzicht in motivaties, bestrijding van radicalisering

Om deel te nemen aan klimaatactie moeten we een gemeenschappelijk begrip ervan delen. In deze context ziet de gids klimaatactie als een uiting van burgerlijke betrokkenheid die tot doel heeft druk uit te oefenen op beleidsmakers om directe maatregelen te nemen om de klimaatverandering aan te pakken. De motieven om zich in te zetten voor klimaatactie variëren, vooral onder jongeren, nu nieuwe studies het licht doen schijnen opkomende problemen in verband met klimaatverandering, zoals klimaatangst. Om de diversiteit van klimaatbewegingen weer te geven, presenteert de gids er drie (Camp for Climate Action, Fridays For Future, Extinction Rebellion), terwijl het verwijst naar Scientist Rebellion om het belang van de deelname van opvoeders en leerkrachten aan klimaatactie aan te tonen. Ten slotte wijzen de auteurs erop dat burgers en beleidsmakers verder moeten kijken dan de negatieve percepties van klimaatbewegingen en zich veeleer moeten richten op de motivaties en redenen waarom mensen graag deelnemen aan radicale en meer participatieve vormen van klimaatactie.

4. Democratie in de praktijk: hoe democratische beginselen van argumentatie kunnen worden toegepast bij "verhitte" discussiethema's en als hefboom voor de sector beroepsonderwijs en -opleiding

De manier waarop democratie en haar beginselen worden onderwezen en overgedragen aan studenten zal van invloed zijn op hun begrip van democratische processen en zal bepalend zijn voor hun deelname aan het sociaaleconomische en politieke leven van hun gemeenschap later. Daarom is het onontbeerlijk dat docenten in beroepsonderwijs en -opleiding begrijpen wat deliberatieve processen in de praktijk inhouden. In deze context worden de belangrijkste beginselen van deliberatie - inclusie, gelijkheid en weloverwogen oordeel - gepresenteerd, samen met drie democratische beginselen die de

deliberatiepraktijken van burgers begeleiden, namelijk de meerderheidsregel, vrijheid van meningsuiting en gelijke vertegenwoordiging. Aangezien nieuw klimaatbeleid veranderingen teweegbrengt in de landbouw- en engineeringsector in heel Europa, zouden studenten in het beroepsonderwijs moeten deelnemen aan deliberatie over deze zaken, zodat ze hun waarde beter begrijpen en hun ideeën en oplossingen kunnen inbrengen in openbare debatten en beleid.

5. Inzichten in de landbouwsector in beroepsonderwijs en -opleiding

Landbouw is altijd een fundamentele activiteit geweest waardoor menselijke samenlevingen konden groeien en bloeien. In de hedendaagse wereld draagt de industriële landbouw sterk bij tot de klimaatverandering, waardoor het noodzakelijk wordt onze manier van landbouw bedrijven te heroverwegen. In deze eenheid kijkt de gids naar de impact van de moderne landbouw op het milieu, en wijst hij op de noodzaak om curricula voor beroepsonderwijs en -opleiding op te stellen waarin studenten zich bewust worden van de klimaatverandering en een dialoog aangaan over duurzamere en milieuvriendelijkere praktijken in de landbouw.

6. Citizen Science in scholen voor beroepsonderwijs en -opleiding als brug tussen burgerbetrokkenheid, overlegdemocratie en actief leren in onderwijscontexten

Nu de educatieve en leerwaarde van citizen science in de hele EU steeds meer wordt erkend, is het belangrijk het te beschouwen als een effectief instrument dat studenten in het beroepsonderwijs bewuster kan maken van klimaatverandering, terwijl het hun betrokkenheid bij klimaatactie kan bevorderen. Aangezien burgerwetenschap mensen dichter bij het verzamelen en analyseren van gegevens brengt en hen helpt kennis op te doen over milieuthema's, kan het worden gecombineerd met praktijken van deliberatieve democratie om de wetenschap te democratiseren en het vertrouwen in democratische waarden te vergroten. Op die manier kunnen de curricula van beroepsonderwijs en -opleiding worden verrijkt met burgerwetenschap en burgeroverleg, waardoor de noodzakelijke voorwaarden worden geschapen om deliberatieve democratie voor klimaatactie onder studenten in beroepsonderwijs en -opleiding te doen gedijen.

Conclusies

De synthese van de pedagogische gids van GreenVETers had tot doel een kort overzicht te geven van de onderwerpen en ideeën die in de gids zijn ontwikkeld en behandeld. Door inzicht te krijgen in de huidige status van milieu-educatie en burgerberaadslagingspraktijken in beroepsonderwijs en -opleiding op Europees niveau, tracht de GreenVETers-gids belemmeringen en mogelijkheden te identificeren voor de integratie van deliberatieve democratie voor klimaatactie in de curricula van beroepsonderwijs en -opleiding. Naarmate jongeren meer betrokken raken bij klimaatbewegingen, is het van cruciaal belang om de beweegredenen achter verschillende soorten klimaatactie beter te begrijpen en te kijken naar innovatieve manieren om jongeren te betrekken bij klimaatgerelateerde discussies en beleid. Ten slotte stelt de gids voor om burgerwetenschap op te nemen in de curricula van beroepsonderwijs en -opleiding als een bindend element dat de betrokkenheid van burgers en actief en collaboratief leren tussen studenten in beroepsonderwijs en -opleiding kan bevorderen.

Erkenningen

Deze gids is opgesteld als onderdeel van PR2 van het door de EU gefinancierde project GreenVETers: "Embedding "citizen deliberation" and "deliberative democracy" for sustainable development in the official VET curricula" (<https://greenveters.eu/>, Projectnummer: 2021-2-NL01-KA220-VET-000048185). De auteurs van deze gids willen alle partnerorganisaties van GreenVETer bedanken voor hun inbreng in de onderzoeksfase en

het verzamelen van middelen voor dit project, en tijdens het opstellen en beoordelen van de gids. Bovendien willen we het CC-DEMOS team van het [Competentiecentrum Participatieve en Deliberatieve Democratie](#) bedanken, in het bijzonder de organisatoren van de Citizen Engagement training voor het delen van waardevolle kennis en middelen over dit onderwerp.

Volg ons!

<https://greenveters.eu/>

<https://www.facebook.com/GreenVETers>

<https://www.instagram.com/greenveters/>

Dit project is gefinancierd met steun van de Europese Commissie. Deze publicatie geeft uitsluitend de mening van de auteurs weer. De Commissie kan niet aansprakelijk worden gesteld voor het gebruik van de hierin opgenomen informatie.